

truda je sedaj prišel na svetlo. S tem delom se je popravilo, kar smo Slovenci doslej zamudili. To je knjiga, ki jo more tudi slovstveno razvajeni izobraženec vzeti v roke in se mu ne bo treba kot doslej spotikati ali nad prevodom ali nad jezikom. Prirediteljem je bil na uporabo ves znanstveni aparat, ki je potreben za današnji svetopisemski prevod. Omenjam najvažnejše! Rabili so poleg Zorellovega in Preuschenovega slovarja, Blaß-Debrunnerjeve in Radermacherjeve slovnice najboljši komentarje ter prevode drugih narodov, t. j. nemško: Konst. Rösch in bonnsko izdajo, francosko: Crampon in Tillion, češko: Sykora, poljsko: Szczeptański, staroslovensko ter biblijske družbe italijanske, rusko, srbsko in bolgarsko izdajo. Poleg tega so se ozirali še na specialne študije svetopisemske grščine, kakor F. Hartmann: Aorist und Imperfektum im Griechischen v Neue Jahrbücher für das klassische Altertum 1919. Pri prevodu so se držali priznanega načela: doslovno, kolikor je mogoče; prosto, kolikor je potrebno. Gledalo se je zlasti, da je prevod točen, pa vendar slovenski in gladek. Značaj posameznih pisateljev se je kolikor mogoče varoval; hebraizmi (n. pr. spregovoril ter rekel, zgodilo se je, da; po rokah apostolov nam. po apostolih itd.) in splošni grecizmi so se pa po možnosti odpravili. Prevod je tudi v jezikovnem oziru dovršen in nosi pečat dobe, v kateri je nastal. Jezik ni več tradicionalna govorica, kakor smo je vajeni izza Trubarja, Dalmatina, Japlja in Wolfa, ampak je vzet iz sodobne književnosti. Pri nekaterih besedah so se obrnili celo predaleč v srbohrvatsko in slovansko smer; prevedli so n. pr. evangelij: blagovest, pridiga: propoved, kamela: velblod (velblod gre skozi šivankino uho) itd. To gre preko svetopisemskega čuvstvanja. Potrebno pa je bilo, da se je besedišče razširilo čez stare meje in so se privzeli tudi izvenkranjski izrazi, kakor n. pr. To izvršuj in boš živel, Pavla so opremili, zdele so se te vesti kakor blodnje itd. Prevod se odlikuje po strogi slovniški pravilnosti. Odpravile so se jezikovne napake, ki so se stoletja vlekale po besedilu. Zdaj ni več neslovanskega trpnika (Bil je človek, ki ga je Bog poslal, Jan. 1, 6) in napačnih tvorb (prim. ljudski starešine, razbojniška jama, alabastrna posoda, ne: starešine ljudstva, jame razbojnikov itd.). Le besedni red je semtertja nenaraven in patetičen. Včasih se ti bo tudi zdelo, da novo besedilo ne teče tako gladko, kakor je staro, a ne smeš pozabiti, da ne bereš izvirnega spisa, ampak prevod. Če primerjaš kako tako mesto (n. pr. Jan. 1, 9—14) z izvirkom, boš videl, da se novi prevod zvesteje drži izvirnika kakor stari. Dr. A. Breznik.

To knjigo pozdravljamo tudi kot premišljeno in lepo izdano knjižno delo. Brez okraskov je sicer, toda ugodno učinkuje s čisto tiskarskimi sredstvi, z razdelitvijo stavka in veliko čitljivostjo vseh porabljenih vrst tipov. Oblika knjige je prav priročna. V vseh teh stvareh obstaja v izdajanju cerkvenih in nabožnih knjig pri svetovnih založbah že ustaljena tradicija in so izdajatelji srečno

povzeli iz nje to, kar je plod dolgotrajnega razvoja in izkušnje, ter tudi za naše tiskarske razmere ustvarili shema, pri katerem lahko ostanemo. Frst.

Anton Novačan: **Samosilnik**. Deset povesti. Ljubljana, 1923. Založila Tiskovna zadruga. Str. 153. — Novačan nam tu ni podal vsebinske, tudi ne umetniško dosledne enote, vendar je teh desetero povesti v sedanji opešani prozi, ki še vsa zajema iz bližnje preteklosti in se le v drobcih trudi za novo besedo, eden izmed veselejših pojavov. Sicer tudi Novačanov stavek ne more zakriti ritmične odvisnosti od Iv. Cankarja; ta mu je kakor urojena z jezikovno šolo vred. Na mnogih mestih se rahlo odkrije, da dobro knjižnega jezika niti ne zna, vendar vidimo, da njegov izraz dobiva vedno bolj svoj pravilnejši zvok; tupatam se oglasi celo narečje, lokalizmi: — ker Novačan je sveža narurna sila, je neprisiljen, nebrzdan — odkrit. Tako se uveljavlja njegova posebnost v ti zbirki močnejše in samostojnejše kakor v obeh delih Naše vasi. Svojega izraza še ni našel, ni se še dovolj zavedel te potrebe, kajti šele v zadnji povesti Peter Kobula in deloma tudi v Čamarjevi krčmi je popolnoma sam svoj. Tu sta harmonično združeni v eno silo dve skrajnosti: snovnost in pojmovnost. Tako opisuje svoje nasilne ljudi v Čamarjevi krčmi in tako se dvigne iz razgretih in mrkih stavkov strašna postava Petra Kobule, ki bi jo rad primerjal z mnogimi potezami Cankarjevega Jerneja, le da so Novačanovi ljudje prej mrka resnica kot ideja. Novačan je nemiren, mračen duh, zato njegova vas ni idila pastirjev in kmetov, ni zgolj selišče računajočih racionalistov, pač pa pisana mešanica trpinov, krotkih in upornih, zadovoljnih in nesrečnih. Vendar njega zanimajo le skrajni značaji, taki, ki so zmožni težke omotenosti življenja, zanikajoči videci in tvegajoči modrijani — sama nasilna nasprotja. Zato to kljub krajevni pobarvanosti niso originalni, marveč so individui. Tako je v omenjenih dveh povestih podal Novačan najizrazitejši podobi povojne duševnosti. Ta ostri spopad dveh dob je dostojno orisan zlasti na strani 98. — Umetniško ne tako enotna, duševno pa sorodna so ostala poglavja te knjige. Samosilnik je naturalistično izražen simbol: na mestu enega tirana, ki ga morejo končati samo otroci, ostane na drugem koncu dežele drugi. Pater Sebastijan je zastarela stvar, ki ni vredna te knjige. Prvi greh pa otroška zgodba, zgrajena na romantični snovi. Hedone je prva v ti knjigi, ki sicer še ne pritegne, pa je radi svoje enostavnosti, odkritosrčnosti in izrazni skromnosti, in ker ne pozna prav nobenega umetničenega napenjanja, tembolj uvaževanja vredna. Muri preganja vrane se že približuje Čamarjevi krčmi in tvori z njo tudi vsebinsko enoto. Teta Pavla je grob zamislek Novačanove dovtipnosti, ki ne more biti jasen humor, temveč mračna groteska. Ostali dve povesti: Smeš pred smrtjo in Hudič v ulici sv. Mihele, eno občutje srednje globokosti v ne novi besedi, druga pariško-slovenska bohemsko zgodba,

nista knjigi ne v prid in ne v škodo — le zanimivi ne moreta biti nič več. — Dasi tedaj Novačan tudi v ti knjigi ni absoluten tvorec, je ta knjiga pred njegovimi prejšnjimi upoštevanja vredna. Miselno ni vabljev, a ker je odkrit in v izrazu pošten, bolj intuitiven kot možganski, zlasti pa dosleden in ne cinglja z raznimi posvečenimi in neposvečenimi zvončki, obeta ta knjiga še boljše. France Koblar.

Janez Jalen: **Srenja**, drama v štirih dejanjih. V Ljubljani, 1924. Založila Jugoslovanska knjigarna.

To najnovejše Jalnovo delo sloni sicer na fikcijah, pa je tako topla stvar, da te prepriča in gane. Delo ne zmaguje s svojo videzno dramatično silo, temveč s svojo notranjo liriko. Za igralce je stvar zelo hvaležna, ker pušča s svojim jedrnatim dialogom in skritimi miselnimi prehodi vsakemu interpretu, da svobodno razmahne svoje sile in nemoteno razživi vlogo. S tem, da Jalen s prvimi stavki okliče zunanji problem dejanja, ki ga obdeluje, spretno maskira psihično osišče svojega dela. Ni toliko srenja, dobrobit občestva, boj poedinca proti koristi družbe, ki ga zanima, kakor doživljanje evangeljske resnice, da pojde prava žena za možem v vsem njegovem stremljenju in delu. Tu se mi dozdeva, da je Jalen vendarle značaj Dane nekoliko zalomil, kakor bi bil gledal skozi prizmo in je njenemu značaju dal nenavadno lice s tem, da sestra prevzema sestri že tri leta zaročenega ženina. Tragika značaja njene sestre Martine je baš ta, da se ne more odločiti proti očetu in da ne zna ceniti dela moža, ki hoče srenji dobro, vendar pa je Danino vedenje proti očetu v prvih treh dejanjih preostro, prejezikavo, tako da pridejo njene besede v četrtem dejanju nepričakovano in vise nekje v zraku, ker niso bile pripravljene. Ostali značaji so enotni, brez protislovij in zaraditega manj zanimivi. V tehničnem oziru se mi zde nekateri nastopi, posebno od začetka, nemotivirani, vendar to ne pade preočito v oči. S svojim hitrim, od hipa do hipa položaj menjajočim tempom delo na odru ne pusti razmišljanja, temveč samo gorko doživljanje. Kar je Jalnu treba priznati, so njegovi krepki reki, ki bistveno pojasnjujejo položaj in ostajajo zmerom pri podobi. Delu je zasiguran zaradi tople človeške strune, ki poje v njem, na slovenskih odrih trajen uspeh. N. V.

Ksaver Meško: **Listki**. Splošne knjižnice 36. zvezek. V Ljubljani, 1924. Str. 144. — Knjiga je izšla ob pisateljevi petdesetletnici in nima namena, podajati novo pesniško ali pripovedno zbirko. Oseba pisateljeva stoji neposredno v delu; prevladuje vtis spominske knjige. Prvi del izpolnjujejo črtice. To so lističi zadnjih let, natrošeni mimogrede na pot. Odkar je šel Meško s Koroškega, še ni našel domov. Stisnil se je, zaprl, ne zagori več, le drobne iskricice prižiga. Take iskricice so te črtice; v njih je vendar nekaj širokega; skrb za čist izraz, za zadnjo jezikovno izgajenost, za polnost misli do prenasičenega stavka, kjer ni mogoče nobene besede premakniti.

Programatična, kakor za obračun, se zdi zadnja: Jutro... »Zdaj sem od dela, prevar in trpljenja utrujen«. Dasi to še ne more biti finalni odzval programatičnemu introitu iz l. 1900, sta vendar zame to najlepši dve strani v vsem delu. — Druga polovica knjige so Mrtvi in živi, pet profilov, kjer nam Meško govori o Aškercu, Bohinjcu, Gregorčiču, Medvedu in Verovšku. Ta anekdotna kramljanja z daljšimi razmišljanji in hitrimi domnevami bodo po godu in celo v slast literarnemu sanjaču, strokovnjaku pa na poti. Poudarjam, da to niso študije, da so osebna razglabljanja, podprta z lastnim dožitkom, a ne gredo osebi kot pojavu do dna; tudi pogrevajo stvari, mimo katerih smo že šli in utegnemo utrditi to ali ono napačno mnenje. Tako je z Aškercem in zlasti z Gregorčičem. Medvedova podoba se mi zdi naravnost mrzla. Tu in tam je med temi profili dogodbica, ki se nerodno vidi, pa ne radi proste odkritosrčnosti, marveč ker ima nepotreben trn, namenjen zlasti kritiki. Take očitne osti so na strani 95, 99, 100, 117, 125, 134, 138, 140. Fr. K.

Ivan Robida: **Rože ob potu**. Dramska pesnitev v petih slikah. V Ljubljani, 1924. Založila Narodna knjigarna v Ljubljani. Str. 130. — Pravzaprav je že pisatelj sam podal oceno svojega dela, ko je v Uvodnih besedah napisal: »Pesnitev ni pisana kot drama v klasičnem pomenu besede, ampak je samo življenjska slika iz davno preteklih dni našega stolnega mesta«. Iz nadaljnjih besedi govori prepričanje, kakor ga navadno pisatelji ne povedo, literati pa skoraj vedno: prepričanje o kakovosti dela, oprto na znanje in na zahteve potreb. Dr. Ivan Robida je več estet in eden izmed krivično pozabljenih kritikov ob rojstvu moderne. Pesnikovanje je puščal ob strani. Le tako bomo prav razumeli tudi to knjigo in njen uvod. Osnova vsega dela je libreto, skrita oda Ljubljani, oprta na hude romantične dogodke. Knjige si kot drame ne moremo misliti, že radi samega romantičnega pravca in skrbi za odrsko efektnost in pesniško snov komponista, ki naj doda še svoj boljši del. Povsod sledimo pažujo in pretehtanost za oder in instrumentacijo, režijskih navodil je celo mnogo preveč in motijo pri branju — saj komponist bi že sam našel pravo čuvstveno vsebino. Za skladatelja je snovi še preveč, tiste namreč, mimo katere ne more iti in izbirati — ker je tudi dogodkov samih preveč. Pomislimo na libreta iz velikih svetovnih del (Faust ali Onjegin!), ki širokim dogodkom kolikor mogoče gredo s poti. Tako je tega dela za dramo premalo, za libreto preveč. Dela se drži patina nesodobnosti tako v pojmovanju snovi, zlasti pa v pesniškem izrazu. Tekst pesniško ni izčiščen. Nerabljenih in nepesniških besed se pisatelj ni ogibal, narobe, rimane navlake, zveneče in nezvенеče, je pustil vse preveč, čeprav bi libretistu lahko marsikaj odpustil. Banalnosti Aškerčeve vrste danes ne bi smeli nikjer več brati. N. pr.: naš — Tomaž; plemenitaš — Tomaž; poznaš — Tomaž; Tomaž — imaš itd.; Maruša — duša; Andrej — povej;